

**Становище към Решение №5 от 09.04.2024 г. по к.д. №20/2022 г. на съдия
Соня Янкулова**

Подписвам решението с настоящото становище, защото макар да съм съгласна с диспозитива, съгласието ми е мотивирано и от следното допълнение:

Според мен, два са основните аргумента, за отхвърляне на искането.

Единият, който Съдът посочи в мотивите си – относимост на оспорената част от разпоредбата на чл. 8, т. 3 ЗВО („държавните“) към субсидиране на обучението на студентите в държавните висши училища, а не само към задължението на държавата да им осигури стипендии, поради което при евентуална отмяна на оспорената част за държавата би възникнало задължение да субсидира обучението на всички студенти, независимо от вида собственост на висшето училище, каквото конституционно установено задължение държавата няма (чл. 53, ал. 3 от Конституцията) и което би превърнало Съда в позитивен законодател.

Другият аргумент за направения от Съда извод, според мен, е в различното съдържание на конституционното задължение на държавата по чл. 53, ал. 6 „да подпомага способни ученици и студенти“ и на установеното в чл. 8, т. 3 ЗВО задължение на държавата „при определени условия им [на студентите в държавните висши училища, чието обучение субсидира] осигурява стипендии“. В оспорената законова разпоредба не е установен критерия, въз основа на който държавата предоставя стипендии на студентите, чието обучение субсидира. Следователно твърдението на вносителя, че това са стипендии, предоставяни от държавата в изпълнение на конституционното ѝ задължение да „подпомага способни студенти“, но изпълнявано само по отношение на студентите в държавните висши училища, не намира основание в оспорената законова разпоредба.

Критерият, въз основа на който държавата осигурява стипендии на студентите в държавните висши училища, чието обучение субсидира, е определен в издадения на основание чл. 9, ал. 3, т. 8 ЗВО подзаконов нормативен акт – Постановление №90 на Министерския съвет от 26.05.2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации. Този акт не подлежи на контрол за

конституционносъобразност от Конституционния съд. От неговото съдържание обаче е видно, че стипендиите, които държавата осигурява на студентите в държавните висши училища, чието обучение субсидира, са на основата на показателя „среден семестриален успех“ и/или „месечен доход на член от семейството на студента за предходните 6 месеца“. Установеното в чл. 8, т. 3 ЗВО задължение на държавата за осигуряване на стипендии „при определени условия“, дори да се разгледа единствено в контекста на показателя „среден семестриален успех“, по никакъв начин не съответства на конституционното задължение на държавата за подпомагане на „способни студенти“. Постижението „среден семестриален успех“ не е идентично по съдържание на конституционното понятие „способен студент“. Стипендията за „среден семестриален успех“ цели да насърчи, да стимулира студентите да полагат по-голямо усърдие за усвояване на учебния материал. Усвояването на учебния материал е способност, която се предполага, че всеки студент по принцип притежава, тъй като е лице със завършено средно образование, а усърдието за упражняването на тази способност не изпълва съдържанието на конституционното понятие „способен студент“. Способни студенти, по смисъла на конституционната разпоредба на чл. 53, ал. 6, не са студенти, които само умеят добре да усвояват учебния материал предвиден в учебния план на всяко висше училище, а студенти, които показват възможност, включително вродена, за умела, творческа, новаторска проява в дадена област, които имат дарба, талант, заложба, умение да вършат нещо, което ги отличава от останалите студенти и именно поради това те са част от национално богатство, за което държавата трябва да полага грижи и да насърчава независимо от вида собственост на висшето училище, в което се обучават.

Поставянето на знак за равенство от вносителя на искането между решението на държавата, като собственик на висши училища, да предоставя стипендии за постигнат определен „среден семестриален успех“ на студенти, за които тя осигурява средства за издръжка чрез субсидии, какъвто е смисълът на установеното в чл. 8, т. 3 във вр. с чл. 9, ал. 3, т. 8 ЗВО задължение на държавата, и нейното конституционно задължение да подпомага „способни студенти“ прави опит да заличи разликата между две различни самостоятелни форми на изпълнение на конституционното задължение на държавата по чл. 53, ал. 6 от Основния закон – да насърчава образованието, което не намира опора в Конституцията.

По изложеното подписвам решението с настоящото становище.

Съдия Соня Янкулова